

14.2.2017

Elinvoimaisiin kuntiin – Pron tavoitteita kuntavaaleissa 2017

Huhtikuun 2017 kuntavaaleissa suomalaiset valitsevat päätöksentekijät kaikissa Suomen 313 kunnassa seuraavaksi nelivuotiskaudeksi. Tehtävä on vastuullinen – kunnissa päätetään jokaista lähellä olevista arjen asioista terveydenhuollosta hoivapalveluihin, peruskouluista korkea-asteen aikuiskoulutukseen, kaavoituksesta ja liikenneväylistä sekä lukemattomista muista asioista.

Sipilän hallituksen kaavailema lainsäädäntö sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä sekä maakuntauudistus muuttavat radikaalisti kuntien päätöksenteon painopistettä. Sote-uudistus siirtänee koko sosiaali- ja terveyssektorin päätöksenteon maakuntiin, mutta uuteen maakuntahallintoon sijoittuvat kasvupalvelutoiminnot muuttavat myös kuntien ja valtion työnjakoa. Muutoksien myötä yksityisen sektorin elinvoimaisuuteen suoraan ja välillisesti vaikuttava päätöksenteko tulee korostumaan kuntien päätöksenteossa.

Kunnat ovat erittäin merkittäviä toimijoita, kun pyrimme tukemaan uusien työpaikkojen syntymistä Suomeen. Pitkän taantuman aikana valtiolla tekemät investoinnit ovat tyrehtyneet. Vaikean työllisyystilanteen parantamiseksi Suomi tarvitsee kuntiin visiönäärisiä ja rohkeita päätöksentekijöitä, jotka uskaltavat tehdä kasvua luovia julkisia investointeja. Valitettavasti monissa kunnissa tätä kriittisen tärkeää roolia ei kunnolla hahmoteta ja kuntien toimenpiteet jäävät tarpeisiin nähden riittämättömiksi.

Tavoitteelliseen kunnalliseen elinkeinopolitiikkaan

Suomessa on käynnissä elinkeinorakenteen muutos, jota vauhdittaa entisestään digitaalinen teknologiamurros. Myös kuntien on pystyttävä vastaamaan tähän muutokseen ja kehitettävä omaa toimintaansa samalla kun investoinneilla olisi tärkeää parantaa elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä.

Jokaiseen Suomen kuntaan tulee laatia digitaalisen ajan elinkeinopoliittinen ohjelma. Ohjelmassa on tunnistettava sekä alueelliset että oman kunnan olemassa olevat vahvuudet ja osaaminen. Menestys syntyy luottamisesta näihin luontaisiin vahvuuksiin, mutta myös uskalluksesta kokeilla uutta. Tietoliikenne- ja logistiikkainfrastruktuurin on vastatava uuden ajan haasteisiin, tarvitaan myös rohkeutta erikoistua ja panostaa kasvuun.

Eri toimijat palkansaajista ja elinkeinoelämän edustajiin, yrittäjät, oppilaitokset ja korkeakoulut sekä alueella toimivat järjestöt pitää ottaa täysipainoisesti mukaan kuntien elinkeinopolitiikan valmisteluun. Strategia ja sen jalkauttaminen tulee toteuttaa aidossa yhteistyössä.

Yksittäinen kunta ei voi menestyä kestäväällä tavalla ilman, että myös sen ympärillä oleva alue on elinvoimainen. Kuntien tulisi syventää keskinäistä yhteistyötä yrityspalveluiden tehostamiseksi ja painottaa myönnetyissä yritystuissa entistä enemmän vaikuttavuutta eli työllistämisenäkökohtia. Jokaisen kunnan tulisi linjata omat periaatteensa yrityspalveluista, yritystuista, työpaikkaomavaraisuuden nostamisesta sekä julkisten hankintojen eettisestä kestäväydestä.

Olennaista on aktiivisesti tukea yritys ympäristön kehittymistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä.

14.2.2017

- Uusi rakenne- ja teknologiamuutoksiin vastaava digiajan elinkeinopoliittinen ohjelma jokaiseen kuntaan.
- Yritystukien myöntämisessä painotus työllistämisenäkökohtiin. Kunnilla on suuri vastuu pitkäaikaistyöttömyyden kasvun taittamisessa.

Yhdyskuntarakennetta tiivistettävä yhteistyöllä

Yhdyskuntarakenteen tiivistymisen myötä väestö keskittyy maakunnallisiin kasvukeskuksiin. Kuntien tulee rakentaa parempia yhteistyöverkostoja kasvukeskusten ja autoituvien ympäryskuntien välille. Verkostoitumisen tavoitteena tulee olla palveluiden tehokkaampi tuottaminen sekä kilpailukykyisen yritys ympäristön luominen. Kuntien menojen hillitsemiseksi yhteispalveluja ja palveluiden digitaalisia ratkaisuja tulee kehittää.

Maakunnallisen päätöksenteon tulee tukea alueellisia elinkeinopoliittisia vahvuuksia. Maankäytön, asumisen, koulutuksen sekä liikenteen suunnittelun osalta kuntien tulee tavoitella entistä parempaa yhteistyötä riippumatta siitä, mihin varsinaiset kuntarajat asettuvat. Panostamalla nopeisiin tietoliikenneyhteyksiin kunnat lisäävät kansalaisten mahdollisuuksia etätöihin sekä osittaiseen vuosittaiseen työskentelyyn vapaa-ajan asunnoilta käsin.

Isoissa liikenne- ja infra-hankkeissa kuntien tulisi luoda rahoitusmalleja, joilla paremmin mahdollistetaan yksityisen ja kolmannen sektorin osallistuminen hankkeiden kustannuksiin. Tällaisia hankkeita voivat olla muun muassa toriparkit, lentoliikenteen turvaaminen maakunnissa, liikennehankkeet, jää- ja monitoimihallit. Rakennuttamisen kustannustehokkuuden varmistamisessa hyviä kokemuksia on saatu myös ns. allianssimallista.

- Lisää yhteistyötä palvelujen tuotantoon. Maankäytön, asumisen, koulutuksen ja liikenteen suunnittelua yhteistoiminnassa.
- Elinkaari- ja allianssimallit laajempaan käyttöön suurissa infra- ja rakennushankkeissa.

Korkeaa osaamista luodaan myös kunnissa

Kunnat ovat mukana kuntayhtymien kautta toisen asteen oppilaitosten ohjauksessa ja niillä on merkittävä rooli alueidensa ammattikorkeakoulujen kehittämisessä. Suomen kilpailukykyllä on olennaista, että jokaisessa suomalaisessa oppilaitoksessa annetaan laadukasta koulutusta.

Kuntien tulee omalta osaltaan huolehtia, etteivät ne ole mukana säästötalkoissa, joilla leikataan tulevaisuuden kasvuedellytyksiä alentamalla koulutuksen laatua peruskoulusta aina korkealle asteelle asti. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää kattavaan ja myös työssäkäyvien joustavasti hyödynnettävissä olevaan aikuiskoulutuksen tarjontaan ja sen lisääntyvään tarpeeseen.

- Korkea osaaminen ja osaamisen jatkuva ylläpitäminen edistää kilpailukykyä aina paikallistasolla asti. Aikuis- ja täydennyskoulutuksen tarjontaa tarvitaan kaikkialle Suomessa.

14.2.2017

Hankinnat tukemaan tervettä kilpailua ja paikallista innovatiivisuutta

Kunnat tekevät merkittäviä investointeja ja kilpailuttavat näitä hankintoja usein vain hintakriteerein. Hankinnoissa tulisi painottaa entistä enemmän laatuksiteereitä ja ennen kaikkea eettisiä näkökohtia. Kuntien tulee varmistaa, että hankkeita toteuttavat yritykset maksavat työntekijöilleen työehtosopimusten mukaista palkkaa ja että päätökset ovat ympäristön näkökulmasta kestäviä.

Julkisen sektorin hankinnoissa tulisi entistä enemmän painottaa innovativisten ratkaisujen merkitystä lopullisessa hankintapäätöksessä. Kunnista pitäisi löytyä enemmän uskallusta kulkea teknologiamurroksen aallonharjalla ja hankinnoissa pitäisi suosia innovativisia kaupunki- ja terveysteknologian ratkaisuja. Tällöin suomalaiset yritykset voisivat saada referenssejä kehittämälleen teknologialle.

Kunnissa valmistetaan joka päivä ruokaa yli miljoonalle suomalaiselle. Entistä suurempi osa tästä ruuasta voisi olla lähiruokaa, jolloin tuettaisiin myös suomalaisen elintarviketeollisuuden koko ketjua.

- Kuntien hankintojen kilpailutusehtoja tulee uudistaa ja hankintaosaamista lisätä; hankinnoissa pitäisi korostaa entistä enemmän laatuksiteereitä puhtaan hintatarkastelun sijaan. Kuntien on varmistettava että tuottajat kunnioittavat työehtoja ja että tuottajien toimintatavat ovat ympäristön näkökulmasta kestäviä. Kuntien hankintatoiminnassa tulisi suosia uusia innovatiivisia ratkaisuja entistä enemmän.
- Kuntien elintarvikehankinnoissa tulee entistä enemmän suosia lähiruokaa.

Asuntotuotanto ja kaavoitus kuntoon

Asumista koskeva politiikkaa vaatii Suomessa selkeää terävöittämistä. Keinot joilla parempaan asumiseen voidaan päästä ovat lainsäädännön puolelta olemassa, mutta onnistuminen edellyttää aktiivisempaa keinovalikoiman käyttöä erityisesti kuntien taholta.

Kuntalaiset tarvitsevat kohtuullisen hintaista ja hyvälaatuista asumista. Kuntien tulee omalta osaltaan varmistaa, että asuntotuotanto vastaa asukkaiden tarpeita. Vuodesta toiseen tapahtuva asuntotuotantotavoitteista jääminen ei ole perusteltavissa samalla, kun asumisen kalleus syö palkansaajien ostovoimaa ja luo pullonkauloja työvoiman liikkuvuudelle.

Tarvitaan kokonaisvaltaisempaa yhteiskuntarakentamisen ajattelua, jossa asuntorakentaminen palvelee koko yhteiskunnan kokonaisuutta. Tämä tarkoittaa tiukempia ehtoja tonttien hinnoittelussa, myynnissä ja vuokraamisessa sekä vaatimusta eri omistusmuotoisten asuntojen rakentamisesta samalle alueelle. Samalla olisi kiinnitettävä huomiota työikäisten perheiden vaatimien palvelujen saatavuuteen. Uusille asuinalueille on tärkeää rakentaa työssäkäyntiä mahdollistavia päivähoitopalveluja ja kouluja.

Kunnat omistavat paljon 60–70-lukujen kiinteistöjä, jotka ovat nyt tulleet peruskorjauskään. Kuntien tulee vastuullisesti lähteä pikimmiten lyhentämään tätä korjausvelkaa. Nykyinen korkotaso antaa mahdollisuuden kustannustehokkaaseen korjaamiseen. Samalla tulee suunnitelmallisesti ennalta ehkäistä vanhojen rakennusten sisäilman aiheuttamia terveyshaittoja.

14.2.2017

Hyvällä kaavoituksella voidaan vaikuttaa ihmisten työmatkojen pituuteen, palvelujen saatavuuteen, etätömahdollisuuksiin sekä yritysten toimintaympäristöön. Kaavoituksen päätöksenteon jouhevuuksia tulee parantaa ja kuntien tulee yhdistää kaavoitus tiiviisti osaksi omaa elinkeinopoliittista keinovalikoimaansa.

- Asumisen kalleus syö palkansaajien ostovoimaa, asuntopolitiikkaa tulee terävöittää kunnissa
- Kuntien tulee huolehtia uusien asuinalueiden työssäkäyntiä tukevista palveluista ja parantaa päivähoitopalvelujen tarjontaa ja rakennuttaa kouluja alueille.
- Kuntien omistamien rakennuksien korjausvelkaa on lähdettävä kiireesti lyhentämään. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä homekorjauksiin ja sisäilmaongelmien torjumiseen
- Asuntopolitiikan tulee palvella koko yhteiskunnan etua, kaavoituksessa tulee ottaa paremmin huomioon palvelujen saatavuus ja ihmisten työmatkaliikenne.

Elinkeinopolitiikka kunnissa

- Suomen kuntien yhteenlasketut menot olivat vuonna 2015 45 miljardia euroa, joten kunnat ovat lähes samansuuruinen julkinen toimija kuin valtio.
- Kunnat muodostavat Suomen BKT:stä lähes 25 prosenttia.
- Valtakunnallisesti yrityspalveluissa työskentelee arviolta 4000 henkilöä, joista puolet noin 2000 kuntien palveluksessa.
- Kunnat käyttävät yrityspalveluiden tarjoamiseen vuosittain arviolta 500 miljoonaa euroa
- Kunnat omistavat suoraan tai omistamiensa yhtiöiden kautta 1,3 miljardin arvosta yritystiloja, jotka ovat vuokralla yrityksillä.
- Välineitä yritysten toimintaympäristön kehittämisessä ovat erilaiset kehittämishankkeet, yritysneuvonta, kaavoitus, toimitilojen rakentaminen sekä vuokraus, yritystonttien tarjonta ja alueen markkinointi.
- Lisäksi useilla alueilla on kuntien perustamia seudullisia kehitysyhtiöitä, teollisuuskyliä, tiedepuistoja, teknologiakeskuksia ja kiinteistöyhtiöitä sekä matkailun markkinointiyhtiöitä. Suurimmissa kaupungeissa toimii myös erillisiä yritysten kansainvälistymiskeskustoja.